

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.X.677/2009/5.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év november hó 16. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A nyereségvágyból, több emberen, részben különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntette és más bűncselekmény miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pest Megyei Bíróság 5.B.211/1996/20. számú ítéletét, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság Bf.IV.489/1997/3. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pest Megyei Bíróság, mint fiataalkorúak bírósága az 1996. november 28. napján kihirdetett 5.B.211/1996/20. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként, nyereségvágyból, több emberen, részben különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés büntetében, és közokirattal visszaélés vétségében. Ezért őt - halmazati büntetésül - életfogytig tartó fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra ítélte; s megállapította, hogy az I. rendű terhelt legkorábban 23 év elteltével bocsátható feltételes szabadságra.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Legfelsőbb Bíróság az 1997. április 16. napján meghozott Bf.IV.489/1997/3. számú végzésével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta azzal, hogy az ellene közokirattal visszaélés vétsége miatt indított eljárást megszüntette.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás, I. rendű terhelt magatartására vonatkozó és felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő.

Tényállás 1. pontja

1995. március 20. napján este az - 1975. április 8. napján született - I. rendű terhelt a társaival bement az 56 éves sértett lakásába, akit kérdőre vont, majd igen nagy erővel ököllel orrba vágott; ami darabos orrcsontsérülést okozott, azonnali erős vérzéssel és fájdalommal járt.

Ezt követően a II. rendű terhelt a sértett szemét és száját bekötötte, kezeit összekötözte. A terheltek a sértettet a pénze felől kérdezték, aki közölte, hogy nincs pénze. Erre a II. rendű terhelt a sértett nyakát rongycsíkkal átkötözte, azzal fojtogatta, majd a II. és III. rendű terhelt a lakásban értékek után kutatott.

Miután azt nem találták, az I. és II. rendű terhelt a sértettet többször megütötte és megrúgta, a III. rendű terhelt pedig kétszer pofon ütötte és a kezén lévő kötést megerősítette.

Ezután az I. rendű terhelt diktálására a IV. rendű terhelt szerződést írt, miszerint a sértett a lakását a IV. rendű terheltre átruházza. A sértettet a kötésektől feloldozták, és a sértett a körülmények hatására a szerződést aláírta, majd a sértett kezét újból összekötözték, fejére, nyakára, szája elé lepedődarabokat csomóztak.

Ezt követően a jelentősen vérző sértettet az I. rendű és a II. rendű terhelt tovább rugdosta, ütötte, tőle pénzt követelt.

Az I. rendű terhelt a III. rendű és IV. rendű terheltet kiküldte a lakásból. A lakásban a sértettel az I. rendű és a II. rendű terhelt maradt, akik az összekötözött sértett fejét, mellkasát ütötték, rugdosták. A rúgások között volt nagy erejű is. Ezután a sértettet az ágyra lökték, az I. rendű terhelt egy húskalapáccsal nagyobb erővel tarkón ütötte, majd egy 16 cm pengehosszúságú késsel a sértett jobb arcának többszörösen csontig hatoló, mintegy 10 cm, bal arcán pedig egy felszínesen metszett sérülést ejtett. Ezután a sértettet ott hagyták, az I. rendű terhelt magával vitte a sértett televízióját és személyi igazolványát.

A sértett 1 óra múlva meghalt, halálának közvetlen oka a légzőnyílások részbeni befedése okozta légzési akadályoztatás és vérbelehelés következtében kialakult elhúzódó fulladás. A vérbelehelés forrása a durva orrcsont törést követő orrvérzés volt, miután a szája az átvérzett kendő által be volt takarva, s azon levegőt nem kaphatott, csak az orrán keresztül lélegezhetett és a levegővel együtt az orr garatüregből a vér a tüdőbe került.

Tényállás 2. pontja

1995. március 23. napján 18 óra körül az I. rendű és a III. rendű terhelt becsengetett a sértetthez, majd annak szobájában beszélgettek. Beszélgetés közben a sértett felismerte a II. rendű terheltben azt, aki korábban járt nála és elvitte a pénzét, és távozásra szólította fel a terhelteket. Erre a II. rendű terhelt a sértettet közepesnél nagyobb erővel arcul ütötte, földre rántotta, száját befogta, közben az I. rendű terhelt a sértett kezét lefogva, egy 15 cm pengehosszúságú késsel a sértett nyakának bal oldalát közepes erővel megszurta. A szúrás a nyaki verőér mellett csupán 1 cm-re haladt el, s az a gége csontos vázának érintése mellett a nyelvcsont baloldali nagyszarvának törését is előidézte.

A szúrást követően a sértett rövid időn belül elhunyt. A terheltek ezután átkutatták a lakást, a talált készpénzt, karórát, karikagyűrűt és kocsikulcsot magukhoz vették, majd a sértett gépkocsijával eltávoztak.

A sértett halálának oka traumás shock, illetőleg az azzal együtt járó keringési és légzési elégtelenség volt. A traumás shockot a nyaki sérülés váltotta ki.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint az I. rendű terhelt ölési magatartása a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b), d) és f) pontja szerint minősülő bűncselekményt valósított meg. A vele szemben főbüntetésként kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés vonatkozásában pedig a Btk. 47/A. § (1) és (2) bekezdése alapján rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról.

A másodfokú bíróság az I. rendű terhelt ölési cselekménye esetében a bűnösségre vont jogi következtetéssel és a cselekmény jogi minősítésével egyetértett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője terjesztett elő - a felülvizsgálat törvényi okának megjelölése nélkül - felülvizsgálati indítványt enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

Indokai szerint az I. rendű terhelt a cselekmény elkövetésekor a 20. életévét még nem töltötte be. A Btk. időközben - 1999. március 1. napján - hatályba lépett 40. § (3) bekezdése alapján életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte.

Az I. rendű terheltre kedvezőbb döntési lehetőséget biztosító módosításra tekintettel pedig indokolt a kiszabott büntetés felülvizsgálata és enyhébb büntetés alkalmazása.

A Legfőbb Ügyészség Fk.Bf.2539/2009. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak és törvényben kizártnak tartotta és elutasítását indítványozta.

Álláspontja szerint a Be. 423. § (2) bekezdése folytán főszabályként a felülvizsgálati eljárásban a büntető anyagi és eljárásjogi törvények időbeli hatályára vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók. A főszabály alóli kivételek pedig jelen ügyben közömbösek.

Az elbíráláskor hatályos Btk. alapján az életfogytig tartó szabadságvesztés a 20. életévét be nem töltött terhelt esetében kiszabható volt. A jogerős elbírálást követően hatályba lépett, kedvezőbb törvényi módosításnak pedig még kivételesen a terhelt javára sincs visszaható hatálya.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen az I. rendű terhelt és védője a felülvizsgálati indítványt fenntartották; felszólalásukban azon túlmenően hivatkoztak arra, hogy az I. rendű terhelt fogvatartása alatti magatartása kifogástalan, személyi körülményei rendezettek. A védő hivatkozott arra is, hogy az I. rendű terhelt az alapügy bizonyítási eljárása során az elkövetés olyan részeit is magára vállalta, amelyre egyéb bizonyíték nem volt; s indokoltnak tartotta a kiszabott szabadságvesztés büntetés enyhítését, határozott tartamúra változtatását. Az ügyész az átiratával egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ez azt jelenti, hogy nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatására sem.

Ehhez képest törvényben kizárt a felülvizsgálat a védő - nyilvános ülésen tett - azon indítványa kapcsán, amely valójában az I. rendű terhelt magatartásának, irányadó tényállástól eltérő megállapítását célozta.

Kétségtelen, hogy a Btk. 2. § alkalmazhatóságának kérdése felülvizsgálat tárgyát képezheti. Ekként pedig - eltérően a Legfőbb Ügyészség álláspontjától - jelen ügyben nem arról van szó, hogy az indítvány törvényben kizárt, hanem arról, hogy nem alapos.

A Btk. 2. §-a alapján a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban levő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntető törvénynek visszaható hatálya nincs.

Ehhez képest egyértelműen és kizárólag e két időpontnak - az elkövetés és az elbírálás idejének - van jelentősége. Ezzel összhangban rendelkezik a Be. 423. § (2) bekezdése - főszabályként - akként, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Jelen ügyben az e rendelkezés alóli kivételek nem állnak fenn, így azok közömbösek.

A Btk. - az 1998. évi LXXXVII. törvény 2. §-a szerinti módosítás folytán - 1999. március 1. napján hatályba lépett 40. § (3) bekezdése valóban akként rendelkezik, hogy életfogytig tartó szabadságvesztés kizárólag azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte. Ilyen rendelkezés viszont korábban nem - így az I. rendű terhelt cselekményének elkövetésekor és annak elbírálása idején sem - volt hatályban.

Következésképpen az 1999. március 1. napjától hatályos, tehát az elbírálást követően hatályba lépett 40. § (3) bekezdése szerinti rendelkezés nem ad alapot a jogerős ítélettel kiszabott főbüntetés megváltoztatására. Az I. rendű terhelttel szemben az indítványban

támadott ítéletekkel kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés nem tekintendő törvénysértőnek.

Megjegyzzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy kifejtettekkel egyező elvi álláspontot tartalmaznak a Bírósági Határozatokban 2002. évben 338. szám, és 2004. évben 346. szám alatt közzétett eseti döntések.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2009. november 16.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Akáczi József s.k. bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró.

A kiadmány hiteléül:

írnok
MM